

deze maand
et te Neder-
en daarom
Zoogenaamd
dale Hierarchy
die, toen hij
s met onze
niemand ont-
sympathie
milddadig
vergadering
gd, hoe men
liggen met den
le Moderne
wordt toen
bt daar geen
stad in zijn
ed voor
ongeloovigen
strijders voor
uimen" dan
lich, om den
linc, ja, luide
toertes goed
Vos en tutti
or Luitge en
elt men van
allen.
temming.
salutate qua,
u mij tegen
og even.
Want ja, door
rekend is aan
stuk nu on-
nuari 1837.
zijne tegen-
eder. Herv.
Kerkgenoot-
en onder den
meerde Kerk
zou geschied
vragen tot U:
oprichten die
raad die zich
(Dolerende?)
mijn van drie
druftelijke ant-
en eerst onder-
Kerk).
ord niet doet
vestigend wor-
Nederl. Herv.
vanstelling:
d'EGE,
p. PRAES.
AALDEERS,
Scriba.
ken kunnen.
inquisite, en
eerlijds zoo
et oog tegen
enis van den
de Inleiding
lijk Congres
n toch reken-
amen zijn
emt zich al
ik bidde u,
er in dien
dspraak niet,
eden, of wilt
gen van het
geheel ineen-
en schoone-
gen schatka-
er bij milk
niet dan het
sen aanschou-
vensters zien
verre tellen;
in in den aan-
er en anderen
eds iets dich-
is verbonden
ingaan; dan
en trawanten
ts de gangen
ja er kamer-
ringen en al
anshouwen;
e boven deze
gezellen dea
leidt in zijn
aan wie hij
zoo nu gaat
des Heeren
ie herschoon
an van buiten
er eindelijk
dik heeft ge-
ren; en wel
gerformeerde
Christelijke
strijd in de
l achter mij
of najangom
ken te pluk-
zijn ziel voor
erzaak; als ik
methodisten;
in Middelbaar

met mijn ziel blijft hangen; maar door hem
doorzinkt tot op den bodem van het Eeuwig
Wezen, om nu Gods werk aan te zien,
en alle ding alleen om den Heere HEEER
te willen, dan eerst is de uitzuivering, de
reformering van mijn zieledoelen voleind.
En nu zeg ik niet, dat hier ieder Gerefor-
meerde reeds toe kwam, maar wel dat zóó
en niet anders de religie voor elk Gerefor-
meerde te staan komt. Een rantsoen voor
onze zielen, o, gansch gewiselijk, maar dat
rantsoen doorgedacht en doorgepeeld, door
Immanuel heen, tot in de diepten van het
Eeuwig Wezen. Onze ziel rustende, maar
met het moe gepijnsde hoofd neergeveld
op het Welbehagen Gods.
En nu, op een doorgaan in dezen diepen
toon kan niet genoeg aangedrongen.
Onze gereformeerde kerken hebben weer
op te waken uit haar doodsloop, en schrik-
lijk zal eens de verantwoordelijkheid zijn van
wie ook nog zitten bleef bij Egyptes vleesch-
potten, en om die vleeschpotten zijn Heer
en zijn Koning vergat.

Dr. Bavink spreekt in de *Vrije Kerk*
een goed en warm woord tegen het ethi-
sche *Pedantisme*, dat thans vooral door de
school van Ritschl gedreven, heil voor het
geloof zoekt in een valsche dualisme, waarbij
het niet meer aankomt op de vraag of iets
werkelijk is, maar op de vraag of iets
of het en in hoeverre het betekenis hebbe
in mijn zedelijke waardeering.
Het is de theorie die ten onzent meest
bekend is onder het etiket van de „waar-
derings-oordeelen“.
Een nieuw stuk ijle en zinledige phraseo-
gie, waarmede vooral de jongere Ethischen
zich druk maken; ja, waarin ze zich zelve
derwijs behagen, dat ze uit hun vermeende
hoogte, o, zoo laag neerzien op iemand,
die deze nieuwmodische kwakzalverij lieft
niet mag.
Dr. Bavink zegt er van:
Neen, of ik het bestaan van God, van een
zedelijke wereldorde, van eenen bovenzijnlijke
wereld aanneem, hangt niet van mijn wilsbe-
slissing af, maar onafhankelijk van mijn wils-
wenschen word ik er toe gedrongen door
de onweerstaanbare kracht, waarmede zij aan
mijn bewustzijn zich opdringt. Wat wel van
mijn wil afhangt, is, of ik aan dien God mij
onderwerp, of ik die zedelijke wereldorde goed-
keur of afkeur, haar eerbiedig of tegen haar
mij verzet. Maar dat is een gansch andere
vraag, dat behoort werkelijk tot de competentie
van den wil. Daarentegen, het erkennen van
de realiteit der dingen, ook van de stoflijke,
is een daad van mijn verstand en rede, en niet
van mijn wil.
Nog gewaardijker wordt dit dualisme, als het
aankomt op handhaving van de waarheid des
Christendoms. Het morele bewijs is, geïsoleerd
van alle andere bewijzen, even onvoldoende
als elk dier andere. Maar daarvan afgezien;
nimmer kan op den grondslag der ethische
ervaring de waarheid van het historische Chris-
tendom worden gebouwd. Ervaart men bij
dat God in den beginne alle dingen gescha-
pen heeft en gereformerd? Ervaart men, dat
de mensch oorspronkelijk geschapen is naar
Gods beeld, en dat hij door moedwillige on-
gehoorzaamheid gevallen is in zonde en dood?
Ervaart men, dat Christus is Gods eengeboren
Zoon, ontvangen van den Heiligen Geest, ge-
boren uit de maagd Maria, die geleiden heeft
ouder Pontius Pilatus, is gekruis, gestorven
en begraven, nedergedaald ter helle, ten derden
dage opgestaan uit de dooden, opgevaren ten
hemel, zittende ter rechterhand Gods? Ervaart
men, dat hij zal wederkomen op de wolken
des hemels, om te oordeelen de levenden en
de dooden? Ervaart men... maar genoeg
reeds, om te doen gevoelen, dat in de Dog-
matiek volstrekt niet beschreven worden de
ervaringen en vrome gemoedsstanden der
gemeente.
Het kan nog sterker gezegd.
Hoe vernederend, hoe ongeestelijk liet
onze overgeestelijkheid ook schijne, het
heeft Godde nu eenmaal bevestigd de zeker-
heid en gewisheid van het *voorwerpelijke*
voor ons te doen kleven aan het stoflijke,
aan het zichtbare, aan het tastbare, en niet
aan het ethische of religieuse in ons.
Een elke poging, om met dugenaemde
minachting van het stoflijke, zekerheid te
gaan zoeken in het religieuse of ethische
leven, loopt onverbiddelijk uit op zelfaan-
bidding en uitstalling van onze subjecti-
viteit.
Toen de Opstandings-questie aan de
orde was, is dit een oogenblik besef.
Aan de waarheid zijns Lichaams hangt het.
Vandaar dat elke strijd in Christus' kerk
ten leste altoos over het Sacrament ging.
„Wat onze oogen gezien en onze han-
den getast hebben van het Woord des
levens, dat verkondigen we u!“
En dit nu ligt weer daaraan, dat God
Schepper is, en het geschapene niet door
valsche dualisme vernederend in het licha-
melijke mag zien.

Te heider en doorzichtig, te zeer raak en
teer snede, om het niet bijna in zijn ge-
heel over te nemen, is het slot van wat de
Prof. Noordbr. aan Ds. Merens van Utrecht
heeft geantwoord:
Zeer bescheiden merkt de schrijver op:
Het komt niet in ons op aan Ds. M. onder-
recht te willen geven in het Kerkrecht, maar
wij mogen hem toch wel vragen of hij dan
niet weet, dat het presbyteriaal stelsel van
Kerkregering, juist omdat het op de Schrift
gegrond is, geen zins dat gezag loochent,
waaryn Ds. M. spreekt, en dat het onjuist is
te meenen, in den zin waarin hij dit bedoelt,
dat de gemeente van beneden af wordt ge-
regerd. Dit geschiedt juist in het thans geldend
Synodaal stelsel, volgens hetwelk ieder, be-
lijder van den Christus, of loochenaar, stemmen mag,
uit welke stemming dan eenz macht geboren
wordt, die naar eigen inzicht bepaalt door wien
de gemeente zal „beprekeft“ worden, terwijl alle
hogere Besturen dan weer door die lagere,
uit het algemeen kiesrecht voortgekomen be-
sturen in het leven worden geroepen. Het op
de Schrift gegrond Kerkrecht daarentegen er-
kent, dat in eenz *belijgende* gemeente er van

Godswege met gezag bekleede personen zijn,
die den naam van Opzieners dragen en als
zoodanig tucht uitoefenen. Wel wordt in meer-
dere of mindere mate de kerk der Opzieners,
onder de leiding des Geestes, mede aan der
lidmaten keuze overgelaten, maar dit verandert
den aard van het ambt evenmin, als de keuze
van een koning den aard van het koningschap
verandert. Eens gekozen, oefent die Opziener
gezag uit, al staat hij tegenover allen. Dit alles
staat breder en duidelijker te lezen in het Be-
vestigingsformulier.
Vooral die opmerking over het Bevesti-
gingsformulier is leuk en leep, en juist
daarom én in historichen én in Schriftuur-
lijken zin zoo verpletterend.
Maar hoor nu verder wat de Prof.
Noordbr. zoo treffend juist over de norma-
le, geestelijke werking van het ambt zegt.
Geelijk de aard van het Opzienersambt naar
de Schrift verschildt van den aard van onze
Synodale besturen, zoo is ook de werking van
beide gansch verschillend.
Een Opziener oefent de tucht uit, en kan
daarmede zelfs doorgaan tot afsnijding toe.
Maar deze gezaguitoefening is van zuiver ge-
estelijken aard, evenals alle bemoeuingen van de
gezenlijke Kerken (Classen of Synoden) met
de enkele Kerken. Geen vormis van den be-
gerlijken rechter kan de leeraar of kerkeraad
inroepen, om aan zijn uitspraak ingang te doen
verschaffen. Wil de gemeente niet luisteren,
zij blijft getuigen; verlaat des noods de ge-
meente; laat zich er bespotten, doch blijft trouw
roeping om de gemeente te weiden getrouw.
Zelfs in de Roomsche Kerk ziet men, en zag
men in vorige eeuwen menigmaal, de heerlijke
werking van zulk een gezag, wanneer de Bis-
shop tegenover woeste tyrannen alleen met
zijn gezag, soms met gevaar van zijn leven,
optrad. En wie onzer zal zelfs in onze dagen
geen gezag toekennen aan een leeraar of ker-
keraad, die, om zijne gemeente tegen de wol-
ven te beveiligen, zijn positie en tractement
prijs geeft, en zich door al wat voornaam is
amadelijk laat bejegenen, liever dan langer de
smadig zijns Heeren te dulden?
Aanschouwt nu onze Synodale Kerkeraden
en de daaruit voortgekomen besturen. Gezag
hebben zij niet kunnen uitoefenen, omdat sinds
1816 aan elken kerkeraad gelijk aan elk be-
stuur is aangeregd, dat de Synode te besturen
had, maar niet had te beslissen over leerstel-
lijke geschillen. Niet terstond, maar allengkens
moest de Kerkeraad zijn eigenlijke roeping ver-
geten; 't was al wel, zoo nog toegezien werd
op het leven, voor zoover dit zichtbaar was,
en zoo men dan nog wat deed voor de armen.
Naarmate het duidelijker werd dat men leev-
rijheid moest dulden, ging het gezag te niet,
totdat, nu belijders en loochenaars de Kerke-
raden samenstellen, het gezag geheel verdwen-
en, en de macht der meerderheid daarvoor in
de plaats is getreden.
En nu teekent hij in forsche, maar aan
de natuur ontloende trekken de doodelijke
werking van dit ongeestelijk politie-systeem.
Hoe werkt die nu? Zien wij, dat thans de
Synodale Kerkeraden of de Besturen met hun
gezag, met Gods Woord gewapend, in de ge-
meenten optreden? Hooren wij ook maar een
enkelien kreet van droefheid over de afgedoo-
den, die de Kerk van Christus verlaten? Neen,
evenmin als de Kerkeraden optreden zijn of
konden optreden tegen de valsche leeraren on-
zer kerk — zij waren immers, als onderdeelen
van het Synodaal Bestuur, slechts tot besturen
geroepen, — evenmin treden zij thans als ge-
estelijke gezaghebbers op. Zij pogen zelfs niet
hunne schapen tegen te houden, maar drijven
ze veeleer uit. Men hoort schier van niets an-
ders dan van afzetten en schorsen. Mannen als
Ds. Buytendijk en Dr. Bronsveld spotten nog
met die dwaaze lieden, die zij nu gelukkig kwijt
zijn (naar zij meenen of voorgeve te meenen)
en die nu nog wat tegen de Kerkeraden staan
te trappen.“ De Besturen zenden hun decreten
aan de burgemeesters „ter uitvoering“, en deze,
meest allen ongelooovigen, stellen zich te hun-
ner beschikking en zenden 's lands soldaten,
met zwaar geladen geweren gewapend — gelijk
wij dit o. a. te Leiderdorp beuwen kunnen
geschiedt te zijn — om, bij den minsten tegen-
stand, de weerbarstigen te doen doodschietsen.
En waartoe geschiedt dit alles? Om de moderne-
de ongelooovigen, de ontuchtigen te weren?
Om de waarheid te doen zegespreken? Heelaas!
heelaas! enkel om eigen macht in stand te
houden. Alles, altes macht geloofchend worden,
ook de Souvereiniteit, wij het bestaan zelfs van
Jesus Christus, — maar alleen niet de Souverei-
niteit van de Synode.
Wat hierbij echter het droefst is, mag
wel dit heeten, dat gelibdeerde belijders
des Heeren aldus door de geladen geweren
heen naar een kansel kruipen, om er het
Synodaal gezag op te houden.
En wie zijn het, die in deze dingen voor-
gaan? Waren het de modernen, wij zouden
kunnen aannemen dat zij althans door een
hooger ideaal bezield werden. Als al die bijge-
loovigen de Kerk uit zijn, dan zal het rijk der
ware humaniteit tot volle ontwikkeling komen.
Maar neen! zij, die met ons steeds beliden
hebben, dat onze Kerk is een Belijders-
kerk, — zij zijn het, die op deze wijze hun
macht doen gelden. Het is waar, — het gaat
nu veel ordelijker toe dan in de twee vorige
eenten. Toen moest men overtuigen; men be-
sprak soms jaren lang dezelfde questie; maar
men ging dan ook niet uitsien, want, gelijk Ds.
Kleijn, (de vermaarde schrijver van „Fetelen of
verzinsels“) zelf erkent, de „Synode verneemt
alles wat het recht der plaatselijke Kerk eenig-
zins kon schenden“. Thans is dit anders. Het
gaat nu veel ordelijker; zeer ordelijk en zeer
snel. Men teekent in het geheim schorsings-
bullen, om op het eerst gevaar gereed te staan;
men bespiedt zijn collega's en broeders; men
schrijft brieven, waarop men zelf het antwoord
geeft, zoo de gedreigde weigert duidelijker
zijn verborgen gedachten te openbaren; men
schorst voorloopig en zonder appél voor on-
bepaalde tijd; de hogere Besturen gaan in
de plaats zitten van de lagere, ook van die
Kerkeraden, aan wie volgens Ds. M. nu „zoo-
veel meer plaats is gegeven“ dan vroeger; door
die Besturen worden de predikanten als politie-
agenten en als durwarders gebezigd, om overal
de orde te handhaven, en op te komen voor
„de minderheden“, waarvoor men evenwel, toen
deze over de moderne prediking ston en toen
klagden, niets deed! Het gaat ordelijk; want
als er nog ergens een opening is, waar een
Gereformerd man met zijn kerkrechtelijke denk-
beelden dan doorkruipen, fluks wordt ook dat
gaatje gestopt!
En zijn conclusie is:

Maar laat ons niet verder gaan. De *Synodale*
maacht trad in de plaats van het *gezag van*
Christus en van hen, die van Godswege ge-
steld waren om de kerk te bewaken en deze
bij Gods Woord te houden. Wat wij nu zien
gebeuren, is inderdaad erger, dan wij kunnen
uitdrukken. Mocht onze briefschrijver en Broe-
der, al is hij ond en in deze dingen zóó in-
gegreerd, dat hij nu het droefste er van niet
mriert, nog eenmaal zich bij diegenen aansluiten,
die in de Kerk medewerking der gemeente boven
dominatie, recht boven willekeur, gezag
boven macht stellen.
Ook dit slot onderschrijven we.
Mannen als broeder Merens hadden nooit
dien fatalen weg moeten opgaan.
Ook al konden ze onzen weg niet volgen,
wat niemand ooit geest heeft, toch had voor
dezen doodelijken weg altoos de slagboom
van hun broederhart en hun conscientie
moeten liggen.
Maar ook in deze is het zoo waar, dat
de vezelen der zonde zoo diep in ons leven
liggen. De naam van Merens wordt nog
steeds door Kolibrugges vrienden ge-
noemd als de naam van een der mannen uit
een vroegere generatie, die destijds,
tienmaal aarzeland, eindelijk tegen hem en
voor de Synode kozen.
En ook nu zal de naam van desen onzen
broeder steeds genoemd worden onder de
namen van hen, die van meet af gevoeld
hebben, dat de nu gedane keus een onjuiste
is, en die toch door hun tienmaal tienmaal
aarzelen er vroeger én nu een zoo aan-
merkelijk deel van zedelijke verantwoordel-
ijkheid voor dezen afloop der dingen dra-
gen.
De altoos aarzelanden wamen dan wel dat
ze buiten schot blijven. Maar het is niet
zoo.
In den zoem van hun kled wordt hun
medeschuld gevonden.

In een dezer dagen uitgegeven leerrede
wierd door een der ontzette predikanten
o. a. dit gezegd:
Voor vijftig jaren zijn ook de getrouwe
leden der Kerk wegens hun weerstandigheid
aan de door den Staat op de Kerk geleide
maakt uitgeworpen; doch toen geschiedde zulks
niet door de Kerk zelf, maar door den Staat,
die zijn troetelkind, het Hervormd Kerkgenoot-
schap, daardoor zocht te beschermen en te
behouden. Maar nu geschiedt die uitwerping
van de trouwe zonen der Kerk, door het hoog-
ste bestuur in die Kerk zelf, enz.

Deze woorden trokken de aandacht van
den heer J. van Golverdinge Jr., die er
deze kanteekening op inzond:
Het doet mij leed dat dit door u, vooral
in uw tegenwoordig omstandigheden is gezegd,
in een groote vergadering, en bovendien door
den druk onder duizenden is verspreid; want
toch, de meesten die dit hoorden of lezen
twijfelden er voorzeker niet aan of boven-
staand gezegd was geheel naar waarheid.
Doeh welke onwars indrukken werden daar-
door gewekt! Immers wat u hier verklaart, is
ten eenemal onjuist. Indien slechts de moeite
door u genomen wordt om de complete uit-
gave der officiële stukken betreffende den
uitgang uit het Ned. Hervormd kerkgenoot-
schap van de leeraren Scholte, Brummelkamp,
Van Velzen, Gezelle Meurburg en „Het leven
en werkzaamheid van Hendrick de Cook“ en
vooral de handelingen van de Synodale der
Hervormde kerk van 1835 niet eenige aandach-
te te lezen, wat toch billijk verwacht mag
worden van ieder predikant, die in de tegen-
woordige kerkelijke beweging in de voorhoede
staat, zoo zal ongetwijfeld door u toegestemd
moeten worden, dat zij in deze rede niet „in
alles waar“, zijt geweest. Natuurlijk neem ik
aan, dat dit niet opzettelijk is geschied, doch
dat dit een gevolg was van gebrek aan meer
nauwkeurige kennis der geschiedenis van de
uitwerping der Geref. Broeders vóór
ruim 50 jaren, wat mij zelfs niet eens overmat-
ig bevreemdt daar uw hooggeachte collega
Dr. Van den Bergh van Voorhuizen mij on-
langs mededeelde, dat hij zijn bekende oorde-
deeling van de vergadering te Sneek ten
vorigen jare, over het principieel verschil tus-
schen de Chr. Gereformeerde en een deelende
kerk had uitgesproken vóór Z.E.W. de
geschiedenis der uitwerping voor ruim 50 jaren,
genoegzaam had bestudeerd en alsoo geheel
onvoorbereid over dit onderwerp had gespro-
ken. Maar waar moet het heen als men zonder
de vereichte zaakkennis een geschiedenis ver-
toft en beoordeelt, die men niet voldoende
kent? Men wordt dan zeer gemakkelijk, al is
het dan ook onwillekeurig, onjuist en daardoor
onbillijk. Er is wel verschil tusschen de uit-
werping en hare gevolgen van toen en thans,
bijv.: dit, dat de toen uitgeworpen werden
behoort, vervolgd in de gevangenis geworpen
en hun volgelingen door de kolven en bajonet-
ten der soldaten uit elkander gejaagd en ver-
wond, en dat alles op aanzetting van het Syno-
dal Kerkbestuur, dat in 1834 den Minister
dringend verzocht, de Officiëren van Justitie
aan te schrijven, dat zij met allen ijver zouden
werkzaam zijn, ter handhaving van de art.
291-294 van het toenmalig strafwetboek en die
art. toe te passen op het houden der godes-
dienstige bijeenkomsten, die buiten de Herv.
Kerkegebouwen werden gehouden. Terwijl de
thans uitgeworpen alle vrijheid en gelegen-
heid hebben in grootste gebouwen te vergade-
ren, en zelfs recht, op de bescherming der
politie aanspraak te maken. Overigens is de
uitwerping en afscheiding van toen en thans
volkomen gelijk. Het Classicaal en Synodaal
bestuur der Hervormde Kerk heeft thans het-
zelfde gedaan als vóór ruim 50 jaren en de
Kerkeraad van Amsterdam deed thans evenzo
als de verschillende Kerkeraden toen. Van
nu waarheidsleed en broederzin mag ik dan
ook billijk verwachten, dat ter gelegenere tijd
en plaats deze mededeelingen overeenkomstig
de waarheid door u zullen verbeterd worden.
Dit door mij aan u gericht vrijmoedig woord
werdt mij geen zins ingegeven door een be-
gerte tot critic, die vooral onder broeders,
die in den grond hetzelfde bedoelen, al be-
wandelende ze nog niet ten volle éénzelfden
weg, in deze dagen ongewenscht mag worden
geacht; doch ik meende in het openbaar met
een enkele vriendelijke bedoelde opmerking te
moeten opkomen tegen een voorstelling van
zaken, die dwaling verraadt en dwaling kweekt
en de yurig begeerde eenheid aller ware ge-
reformeerden in ons land tegenwerkt.

Er is in deze opmerking ongetwijfeld
tweeërlei juist: 1°, dat vóór 50 jaren de
Hierarchie even sel heeft gewoed; en 2°,
dat de Overheid destijds veel feller nog
dan nu op instigatie der Hierarchie, de
Gereformeerden sanviel.
Steeds is dan ook onbewimpeld door ons
erkend, dat de oorspronkelijke strijders van
1834 niet anders konden doen dan ze deden.
Zij gingen ons in het afwerpen van de
Synodale Hierarchie voor.
Maar hiertegenover geldt toch ook de
opmerking, dat zij (mogen ze dan velen of
weinig zijn) die later, één voor één, uit
hun kerken uittraden, zoo weinig aan ker-
kelijke vervolging blootstonden, dat de
kerkbesturen destijds juist alle scheiding
zochten te beletten.
En dit is wel het merkwaardigste onder-
scheid tusschen toen en nu.
Toen was het: „Laat er niet één schaap
ontsnappen!“
Nu is het: „Hoe meer er uit, hoe liever.
Als wij ze maar kwijt zijn!“
KUYPER.

De Schorsingsbul van de Klundert.
Het aantal Hierarchische bullen en de-
creten wordt allengs zoo groot in aantal,
dat het niet aangaat ze alle over te druk-
ken.
Toch maken we ditmaal voor de Bul in
zake de Klundert een uitzondering.
Men moet dit stuk eens lezen, en zich
er rekenschap van geven, waar we met dit
op de spits gedreven systeem van Hierarchy
schiedt rechtspelling heengaan.
De bul luidt aldus:
Het Classicaal Bestuur van Breda,
overwegende dat blijkens mededeeling van
het Classicaal Bestuur van Amsterdam, d.d.
12 Nov. 1886, geregistreerd sub. no. 6671, de
heer A. van Veelo, predikant bij de Ned. Herv.
gemeente te Klundert, den 22 Aug. 1886, als
voorganger is opgetreden in het lokaal Plan-
cius, Werkenden Stand, te Amsterdam, in een
der door de destijds geschorste Kerkerads-
leden, aldaar georganiseerde zoogenaamde
godsdienstoefeningen, en daardoor reeds feitel-
lijk zijne adhaesie betuigd heeft aan het revo-
lutionaire drijven van Dr. Kuyper c. s.;
overwegende, dat volgens bij den scriba in-
gekomen berichten uit Klundert, de heer A.
van Veelo, den 9 Jan. 1887, openlijk van den
kansel te Standaarduiten zijn voornemen heeft
te kennen gegeven, om eerlang het verband
met de Synodale organisatie te verbreken, en
vervolgens te samen met den diaken Piet
Maris Hrn., door den Kerkeraad van de Ned.
Herv. gemeente van Klundert is afgevaardigd
naar het „Gereformerd Kerkelijk Congres“,
den 11-14 Jan. 1887 te Amsterdam te houden;
overwegende dat, indien bij onderzoek het
bericht bleek waar te zijn, de predikant A. van
Veelo en de leden van den genoemden Ker-
keraad zich door het laatst vermelde feit zou-
den hebben schuldig gemaakt aan een zoo ernst-
ig vergrijp in de uitoefening hunner kerk-
lijke betrekking, dat daardoor de strengste
toepassing der kerkelijke tucht noodzakelijk
zou worden ter handhaving der Kerkelijke
verordening, daar immers volgens de afkondi-
ging in de dagbladen als grondslag van dat
Congres door de ontwerpers was opgegeven:
„de gehoudene om het juk der Synodale
Hierarchie af te leggen“, en als doel een al-
gemeene beweging in dien zin te waken en
eenheid en leiding te geven aan wat reeds tot
deze afwerping kwam of komt, en voorts nie-
mand tot dat Congres zou worden toegelaten,
dan na ondertekening van het volgende bil-
jet: „de ondertekende verklaart dat ook
hij de afwerping van het Synodale juk voor
plichtmatig houdt“, waaruit voortvloeit, dat niet
alleen zij, die zich naar het Congres lieten af-
vaardigen, maar ook zij, van wie die afvaardig-
ing uitging, zich met voorbedachten rade
medeplichtig hebben gemaakt aan de poging
tot verstoring van orde en rust en tot ont-
werving van de wettige orde in de Ned.
Herv. Kerk;
overwegende, dat het Class. Bestuur, ge-
roepen om naar dat geruchtmakend be-
swaar van eergerlijken aard onderzoek te doen,
den predikant en de kerkeradsleden meergenoemd
heeft overgevoerd, om voor een commissie uit
zijn midden te verschijnen op Vrijdag den
14 Jan. 1887, te twaalf uren des middags in
de kerkerkamer der Herv. gemeente te Klundert;
overwegende, dat volgens het door die com-
missie, bestaande uit praesès en scriba en het
lid De Man, in de buitengewone vergadering
van heden schriftelijk uitgebracht rapport, de
kerkeradsleden (een onderling was om ge-
deide reden afwezig) hoofdelijk door de com-
missie afgevraagd, of iemand uit den kerke-
raad ter vergadering van het Congres tegen-
woordig geweest was, te kennen hebben ge-
geven, dat zij der commissie het recht ont-
zeggen, die vraag te doen, en dus geweigerd
hebben daarop te antwoorden;
overwegende, dat de Kerkeraad „zich in al-
les heeft te gedragen naar de Kerkelijke regle-
menten en verordeningen, en toe te zien, dat
zij worden opgevolgd“, de onderlingen en dia-
kenen „geen tegenstrevers van kerkelijke ver-
ordeningen“ mogen zijn, en de predikant reeds
bij zijn toetreding tot de Evangeliebediening
zich verbonden heeft „de belangen der Ned.
Herv. Kerk, met opvolging harer verordeningen,
naar vermogen te behartigen“;
overwegende, dat meergenoemde predikant
kerkeradsleden in lijnrecht strijd met die
verplichtingen door hun ambt hun opgelegd,
hebben gehandeld, door hun weigering om te
antwoorden op de vraag naar de juistheid van
het boven omschreven, hun ambtsbediening
rakend, geruchtmakende bezwaar van eerger-
lijken aard, een vraag, die de Commissie van
Onderzoek uit het Class. Bestuur, niet alleen
volkomen bevoegd, maar verplicht was hun te
stellen; dat daarin een onder de gegeven
omstandigheden zoo ernstig vergrijp in de uit-
oefening hunner kerkelijke betrekkingen, een
zoo kennelijk verzet tegen de wettige orde in
de Ned. Herv. kerk ligt opgesloten, dat het,
naar het oordeel van het Class. Bestuur, niet
alleen de toepassing van een tuchtmiddel wet-
tig, maar zelfs aanleiding zou kunnen geven
tot ontzetting uit hun kerkelijke bediening.
Gerien art. 43 Alg. Regl., art. 27 Regl. exa-
men, art. 3 en 13 Syn. Regl. Kerkeraad, art.
1, 3, 5-9, 37, 47, 48 Regl. voor Kerkelijk
Opz. en Tucht enz;
Besluit:
den heer A. van Veelo, predikant bij de Ned.

Herv. gem. te Klundert, en de heeren Corne-
lis Kortweg Cn., Jan Vershujs, Jacobus Mar-
ris, onderlingen; en Piet Maria Hrn., Arie de
Haan en Maarten Knook, diakenen dier ge-
meente, provisioneel te schorsen in de waarn-
eming hunner kerkelijke bediening, welke
schorsing zal ingaan op Zondag 16 Jan. 1887;
des middags te twaalf uren; de bescheiden tot
deze zaak betrekkelijk, als kennende aanle-
ding geven tot ontzetting der genoemden uit
hunne bediening, op te zenden aan het Prov.
Kerkbestuur van Noordbrabant met Limburg,
opdat dat bestuur haar verder in behandeling
neme;
overwegende voorts, dat bij ontstentens van
een Kerkeraad ten gevolge van die provisio-
neele schorsing het Class. Bestuur, volgens
art. 1 Syn. Regl. voor de Kerkeraden en art. 1
Prov. Regl. voor de Kerkeraden geroepen is
in de Ned. Herv. gem. van Klundert te doen
wat des Kerkerads is;
Besluit:
dat het, te beginnen op
in die gemeente zal optreden, doende wat
des Kerkerads is.
Afschrift van dit Besluit zal gezonden wor-
den aan ieder der geschorsten, aan den con-
sulent der gemeente, aan het Prov. Kerkbe-
stuur van N.-Brabant met Limburg en aan
Zijne Excellentie den heer Minister van Fi-
nancien.
Gedaan in onze buitengewone vergadering
gehouden te Breda, 15 Januari 1887.
A. A. VAN MEURS, Praesès.
C. M. A. J. VORSTMAN, Scriba.

Let er nu eens op wat hier instaat,
Ds. Veelo heeft op 22 Augustus des
vorigen jaars eene Bijbelzetting gehouden te
Amsterdam. Ds. Veelo heeft te Standaar-
duiten, Gods Woord uitleggende, den strijd
aangevoerd waarin dat Woord met de Syno-
dale Hierarchie ligt. Ds. Veelo en een
diaken zijn naar het Kerkelijk Congres ge-
weest. En dindelijk Ds. Veelo en zijn
mede-opzieners, inquisitorial ondervraagd
of dit alles waar was, hebben als mannen
van karakter aan de heeren verklaard, dat
ze aan niemand rekenschap hadden te geven
van een vergadering die ze hadden bijge-
woond. En zie, om deze en geene andere
reden wordt hier nu geconstateerd „er-
gerlijk en geruchtmakend bezwaar“, en
worden allen voortgedragen voor ontzetting
uit hun kerkelijke ambten.
Bijna humoristisch is het, dat al deze
politieijver later doelloos bleek, daar de kerk
van Klundert reeds drie dagen te voren
van onder de jurisdictie der Hierarchie
was uitgegaan. Maar anders er zit actie,
er zit energie in dit optreden van de hee-
ren Van Meurs c. s. Als de vijfde sectie te
Amsterdam, in weerwil van Tienhovens
optreden, nog mocht bezet worden, vond
men in Breda's Classis allicht uitnemend
bruikbaar personeel.
Doch ook in den Bosch is men bij de
pinken.
Daar is hooft der Hierarchie dezelfde
heer Koch, die de Synode voorziet.
En zie reeds op 17 Januari had deze
het Provinciaal Kerkbestuur samengeroepen,
en op deze tweede sport van de Hierarchy
schiedt ladder heeft men gemeend onoverwijd
dit stuk te moeten azeniden.

Hertogenbosch, 17 Januari 1887.
Het Provinciaal Kerkbestuur van Noord-
Brabant met Limburg, kennisgeving ontvangen
hebbende van het Classicaal Bestuur van Breda,
dat het in zijne vergadering van 15 dezer,
eene provisioneele schorsing van u heeft uit-
gesproken, wegens bezwaren, die het van dien
aard geoordeeld heeft, dat zij aanleiding tot
ontzetting van uwe kerkelijke bediening zouden
kunnen geven;
Gelet op art. 50 van het Reglement voor
Kerkelijk Opzicht en Tucht enz., bepalende,
dat dergelijke bezwaren door het Kerkbestuur
onmiddellijk behooren behandeld en beslist te
worden; alsmede artt. 7, 8 en 9 van gezegd
Reglement,
Roep u bij deze op, om te verschijnen in de
vergadering van het Provinciaal Kerkbestuur,
Donderdag a. s. des namiddags ten 1 uren, in
de Consistoriekamer der Nieuwe Kerk te 's-Her-
togenbosch (ingang Gastelstraat), teneinde
te worden in de tuchtzak bij boven-
vermeld besluit door het Classicaal Bestuur bij
het Kerkbestuur tegen u aangaand gemaakt.
Het Provinciaal Kerkbestuur voorn.,
J. K. KOCH, President.
J. A. VAN WALSEM, Secretaris.

Men ziet, dit gaat anders toe dan te
Amsterdam.
Te Amsterdam had men belang bij een
slepend houden van de zaak, en de zaak
wield gerekt als goudraad.
Te Klundert wil men „korte metten“
maken, en opens ontdekt de heer Koch,
dat zulk een zaak naar elsch der regle-
menten onmiddellijk moet behandeld.
Natuurlijk hebben onze vrienden niets
geantwoord.
Als men onder de jurisdictie van een
rechter uit, heeft hij als rechter niets
meer met ons en wij als kerkliden of
ambtsdragers niets meer met hem van doen.
Alle stukken die dan toch komen, zijn
scheurpapier.
En dat nu zijn bovenstaande stukken
ook.

KUYPER.

Uit de Pers.
Van lieverleë breekt het licht door de wol-
ken ook bij de mannen, die onze telste en
meest principieele tegenstanders zijn.
Zoo oefent thans weer in de *Hervorming* de
heer B. Haga van Wimmarsum een treffend
juiste critic op de immorele strekking van
het eenheidsgeroep onder de vogelen van diverse
pluinage, die thans in het Ned. Hervormd
Gemoetschap de pracht van de gemeenschap-
pelijke *rolle* bezigen.
Twee argumenten stelt hij ditmaal op de
zaak.
Voorcrest het *eenheids* argument van den heer
X., en toont aan hoe dit puur Roomsch-cleri-
caal is:
Hoe ver X. dat Protestantische beginsel, dat een
beroep doet op het individueel geweten uit het oog